



๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๔

เรื่อง การเบิกจ่ายตรงประเภทผู้ป่วยในสถานพยาบาลของเอกชนตามเกณฑ์กลุ่มวินิจฉัยโรคร่วม (DRGs)

เรียน ปลัดกระทรวง อธิบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ อธิการบดี ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่ารักษาพยาบาลประเภทผู้ป่วยใน
สถานพยาบาลของเอกชน ตามเกณฑ์กลุ่มวินิจฉัยโรคร่วม (DRGs)
๒. รายชื่อสถานพยาบาลของเอกชนที่เข้าร่วมโครงการ ๓๒ แห่ง
๓. บัญชีรายการโรคและการรักษาพยาบาลที่ผู้มีสิทธิสามารถขอใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาล
สำหรับตนเองและบุคคลในครอบครัวจากทางราชการได้
๔. แบบแจ้งการตรวจสอบค่าใช้จ่ายสถานพยาบาลของเอกชน

ด้วยกระทรวงการคลังโดยกรมบัญชีกลางได้บรรจุข้อตกลงกับสถานพยาบาลของเอกชน
ในการดำเนินโครงการเบิกจ่ายตรงประเภทผู้ป่วยในสถานพยาบาลของเอกชน โดยสถานพยาบาลของเอกชน
ที่เข้าร่วมโครงการ สามารถให้บริการทางการแพทย์ประเภทผู้ป่วยในแก่ผู้มีสิทธิและบุคคลในครอบครัว
และสามารถใช้สิทธิเบิกจ่ายจากทางราชการได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มสิทธิประโยชน์ตามพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการ
เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๕๓

กรมบัญชีกลางพิจารณาแล้ว อาศัยอำนาจตามความนัยข้อ ๑๙ และข้อ ๒๗ ของหลักเกณฑ์
กระทรวงการคลังว่าด้วยวิธีการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๕๓ เห็นควรกำหนด
แนวทางการปฏิบัติให้สอดคล้องกับประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่ารักษาพยาบาล
ประเภทผู้ป่วยใน สถานพยาบาลของเอกชน ตามเกณฑ์กลุ่มวินิจฉัยโรคร่วม (DRGs) (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑)
ให้ผู้มีสิทธิและส่วนราชการถือปฏิบัติ ดังนี้

ผู้มีสิทธิ

๑. การเข้ารับการรักษาพยาบาลประเภทผู้ป่วยในที่สามารถขอใช้สิทธิเบิกจากทางราชการได้
จะต้องเป็นกรณีที่ผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัวเข้ารับบริการทางการแพทย์ ณ สถานพยาบาลของเอกชน
ที่เป็นคู่สัญญากับกระทรวงการคลัง (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒) และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามบัญชีรายการโรค
และการรักษาพยาบาล (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๓) เท่านั้น

๒. การเข้ารับการรักษาพยาบาลให้ใช้เลขที่บัตรประจำตัวประชาชนของผู้มีสิทธิหรือ
บุคคลในครอบครัว แสดงต่อสถานพยาบาล เว้นแต่ ผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัวเข้ารับบริการทางการแพทย์
ในเรื่องการคลอดบุตรและบุตรที่คลอดนั้นเจ็บป่วยมีความจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลเป็นผู้ป่วยใน
การเข้ารับการรักษาพยาบาลของบุตรกรณีดังกล่าวให้ใช้หนังสือรับรองการมีสิทธิรับเงินค่ารักษาพยาบาล
ที่ส่วนราชการออกให้เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการแสดงสิทธิยื่นต่อสถานพยาบาล

/๓. ...



๓. ก่อนเข้ารับบริการทางการแพทย์ สถานพยาบาลจะแจ้งประมาณการค่าใช้จ่ายส่วนที่ไม่สามารถเบิกจากทางราชการได้ หากผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัวมีความประสงค์ที่จะเข้ารับบริการจะต้องลงลายมือชื่อในแบบตอบรับและยินยอมเปิดเผยข้อมูลการรักษาพยาบาลต่อกรมบัญชีกลางเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการเบิกจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาล

๔. กรณีที่สถานพยาบาลเรียกเก็บค่าใช้จ่ายส่วนที่ไม่สามารถเบิกจากทางราชการได้เพิ่มเติมจากประมาณการที่เคยแจ้งไว้ครั้งแรก ให้ผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัวเรียกให้สถานพยาบาลชี้แจงถึงเหตุที่ต้องเรียกเก็บเพิ่มเติมก่อนชำระค่าใช้จ่ายและลงนามในแบบตอบรับเพื่อยืนยันค่าใช้จ่ายที่สถานพยาบาลเรียกเก็บในกรณีที่ผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัวเห็นว่าข้อชี้แจงของสถานพยาบาลไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ให้ดำเนินการแจ้งต่อกรมบัญชีกลางตามแบบที่กำหนด (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๓) ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ชำระค่าใช้จ่ายให้กับสถานพยาบาล

๕. กรณีที่บุคคลในครอบครัวของผู้มีสิทธิมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรจากสำนักงานประกันสังคม และคลอดบุตรในสถานพยาบาลของเอกชนที่เป็นคู่สัญญากับกระทรวงการคลัง หากผู้มีสิทธิประสงค์จะขอเบิกค่ารักษาพยาบาลส่วนที่ขาดอยู่จากทางราชการ ให้ชำระค่ารักษาพยาบาลตามจำนวนที่สถานพยาบาลแจ้งแต่ไม่เกินอัตราประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรที่สำนักงานประกันสังคมกำหนด โดยกรมบัญชีกลางจะจ่ายค่ารักษาพยาบาลเพิ่มเติมให้กับสถานพยาบาลในระบบเบิกจ่ายตรง สำหรับค่าใช้จ่ายส่วนที่เบิกจากทางราชการไม่ได้ให้ถือปฏิบัติตามข้อ ๓ และข้อ ๔

ส่วนราชการ

กรณีที่ส่วนราชการได้รับคำขอจากผู้มีสิทธิเพื่อให้ออกหนังสือรับรองการมีสิทธิรับเงินค่ารักษาพยาบาลกรณีบุตรของผู้มีสิทธิเจ็บป่วย ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยวิธีการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๕๓

อนึ่ง กรมบัญชีกลางได้อำนวยความสะดวกให้ผู้มีสิทธิและส่วนราชการสามารถเข้าตรวจสอบรายชื่อสถานพยาบาลของเอกชนที่เป็นคู่สัญญากับกระทรวงการคลัง บัญชีรายการโรคและการรักษาพยาบาล ตลอดจนประมาณการค่าใช้จ่ายส่วนที่เบิกจากทางราชการไม่ได้ ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยสามารถตรวจสอบข้อมูลได้ที่เว็บไซต์กรมบัญชีกลาง (www.cgd.go.th) เลือกหัวข้อ “สวัสดิการรักษายาบาล” และเลือก “รายชื่อโรงพยาบาลเอกชนที่เข้าร่วมโครงการเบิกจ่ายตรงผู้ป่วยในด้วยระบบ DRGs” และสามารถ Download สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ ๒ ๓ และ ๔ ในรูปแบบเอกสารที่เว็บไซต์กรมบัญชีกลาง เลือกหัวข้อ “สวัสดิการรักษายาบาล” และเลือก “ข้อมูลน่ารู้”

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งผู้มีสิทธิและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้โปรด Download สิ่งที่ส่งมาด้วย จาก www.cgd.go.th

ขอแสดงความนับถือ



(นายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์)

สำนักมาตรฐานค่าตอบแทนและสวัสดิการ อธิบดีกรมบัญชีกลาง

กลุ่มงานสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ

โทร. ๐ ๒๑๒๗ ๗๓๔๘



ศูนย์บริการข้อมูลการแจ้งการคลังภาครัฐ กรมบัญชีกลาง (CGD Call Center) โทรศัพท์ ๐ ๒๒๗๐ ๖๔๐๐



ประกาศกระทรวงการคลัง

เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่ารักษาพยาบาลประเภทผู้ป่วยใน สถานพยาบาลของเอกชน
ตามเกณฑ์กลุ่มวินิจฉัยโรคร่วม (DRGs)

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๕๓ กรมบัญชีกลางโดยได้รับมอบหมายจากกระทรวงการคลัง เห็นสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และอัตราค่ารักษาพยาบาลประเภทผู้ป่วยใน สถานพยาบาลของเอกชน ตามเกณฑ์กลุ่มวินิจฉัยโรคร่วม (DRGs) ดังนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่ารักษาพยาบาลประเภทผู้ป่วยใน สถานพยาบาลของเอกชน ตามเกณฑ์กลุ่มวินิจฉัยโรคร่วม (DRGs)”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ การเข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของเอกชนที่สามารถขอใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลจากทางราชการได้ตามหลักเกณฑ์นี้ ต้องเป็นการเข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของเอกชนที่เป็นคู่สัญญากับกระทรวงการคลัง ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

(ก) มีลักษณะการให้บริการเป็นโรงพยาบาลและมีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืนตั้งแต่หนึ่งร้อยเตียงขึ้นไป และ

(ข) ผ่านการรับรองคุณภาพจากสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) ในความสำเร็จการพัฒนาคุณภาพบันได ขั้นที่ ๒ (สอง) สู่ HA ขึ้นไป หรือผ่านการรับรองคุณภาพจากสถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอในมาตรฐานระบบบริหารงานคุณภาพ ISO ๙๐๐๑ ทั้งระบบ

ข้อ ๔ การเข้ารับการรักษาพยาบาลประเภทผู้ป่วยในที่สามารถขอใช้สิทธิเบิกจากทางราชการได้ จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์บัญชีรายการโรคและการรักษาพยาบาลแนบท้ายประกาศนี้เท่านั้น

กรณีสถานพยาบาลของเอกชนได้รับผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัวเพื่อเข้ารับการรักษาพยาบาลเป็นผู้ป่วยในแล้ว และได้ให้บริการทางการแพทย์ตามหลักเกณฑ์บัญชีรายการโรคและการรักษาพยาบาล ผู้มีสิทธิไม่มีสิทธิได้รับค่ารักษาพยาบาลสำหรับตนเองหรือบุคคลในครอบครัวตามหลักเกณฑ์นี้

ข้อ ๕ สถานพยาบาลของเอกชนที่ให้การรักษาพยาบาลผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัวจะเป็นผู้เบิกเงินค่ารักษาพยาบาลแทนผู้มีสิทธิ การจ่ายเงินเป็นค่ารักษาพยาบาลประเภทผู้ป่วยในให้กับสถานพยาบาลของเอกชน ให้เป็นไปตามเกณฑ์กลุ่มวินิจฉัยโรคร่วม โดยใช้อัตราฐานตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด คำนวณด้วยค่าน้ำหนักสัมพัทธ์ที่ปรับค่าตามวันนอนของแต่ละกลุ่มโรคตามการจัดกลุ่มวินิจฉัยโรคร่วมและน้ำหนักสัมพัทธ์ (Thai DRGs) ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ทั้งนี้ การเบิกค่าห้องและค่าอาหาร ค่าอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ที่ใช้ในการบำบัดรักษาโรค ให้เบิกจ่ายได้โดยอนุโลม ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง อัตราค่าบริการสาธารณสุขเพื่อใช้สำหรับการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของทางราชการ

ข้อ ๖ สถานพยาบาลของเอกชนไม่มีสิทธิเรียกเก็บเงินค่ารักษาพยาบาลจากผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัว เว้นแต่ ส่วนเกินค่าห้องและค่าอาหาร ค่าวิสัญญีและอุปกรณ์ในการบำบัดรักษาโรค ตามข้อ ๕ วรรคสอง หรือรายการและอัตราค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่ได้รับอนุญาตให้สามารถเรียกเก็บเพิ่มเติมจากผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัวได้ ซึ่งสถานพยาบาลต้องแจ้งผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัวให้ทราบล่วงหน้าก่อนเข้ารับการรักษาพยาบาล

ข้อ ๗ ในกรณีที่สถานพยาบาลของเอกชนมีการกำหนดอัตราเหมาจ่ายตรงกับรายการในบัญชีรายการโรคและการรักษาพยาบาลแนบท้ายประกาศนี้ไว้ใช้กับบุคคลทั่วไป ผู้มีสิทธิสามารถเลือกใช้สิทธิในอัตราเหมาจ่ายดังกล่าวได้ โดยกรมบัญชีกลางจะดำเนินการจ่ายเงินเป็นค่ารักษาพยาบาลให้กับสถานพยาบาลของเอกชนตามข้อ ๕ ทั้งนี้ ส่วนที่เรียกเก็บเพิ่มจากผู้มีสิทธิตามข้อ ๖ เมื่อรวมค่ารักษาพยาบาลตามข้อ ๕ แล้วจะต้องไม่เกินอัตราเหมาจ่ายของสถานพยาบาล

ข้อ ๘ การจ่ายเงินเป็นค่ารักษาพยาบาลตามข้อ ๕ หากสถานพยาบาลของเอกชนส่งข้อมูลล่าช้า สถานพยาบาลจะได้รับค่ารักษาพยาบาลส่วนที่จัดสรรตามน้ำหนักสัมพัทธ์ DRGs ลดลง ทั้งนี้ ระยะเวลาในการส่งข้อมูลและการปรับลดค่ารักษาพยาบาลและหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายอื่นๆ เป็นไปตามที่กรมบัญชีกลางกำหนดไว้ในหลักเกณฑ์เบิกจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาลประเภทผู้ป่วยในสถานพยาบาลของเอกชนตามเกณฑ์กลุ่มวินิจฉัยโรคร่วม (DRGs)

ข้อ ๙ การเข้ารับการรักษาพยาบาลประเภทผู้ป่วยในสถานพยาบาลของเอกชนกรณีผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัวประสบอุบัติเหตุ อุบัติภัย หรือมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งหากมิได้รับการรักษาพยาบาลในทันทีทันใดอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ให้เบิกจ่ายได้ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่ารักษาพยาบาลประเภทผู้ป่วยในสถานพยาบาลของเอกชนกรณีประสบอุบัติเหตุ อุบัติภัย หรือมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน

ประกาศ ณ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔



(นางอุไร ร่มโพธิ์หยก)

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบบัญชี

รักษาราชการแทน อธิบดีกรมบัญชีกลาง

ปฏิบัติราชการแทน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง



**บัญชีรายการโรคและการรักษาพยาบาลที่มีสิทธิสามารถขอใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลสำหรับ
ตนเองและบุคคลในครอบครัวจากทางราชการได้**

การเข้ารับการรักษาพยาบาลที่สถานพยาบาลของเอกชนตามบัญชีรายการโรคและการรักษาพยาบาลที่แนบท้ายนี้ จะต้องเป็นไปตามข้อบ่งชี้ที่กำหนด และจะต้องมีใช้กรณีที่ผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัวเข้ารับการรักษาพยาบาลเป็นผู้ป่วยใน ที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- ๑) การผ่าตัด/หัตถการเพื่อการตรวจวินิจฉัยโรค
- ๒) การผ่าตัด/หัตถการเพื่อการรักษาโรคมะเร็งหรือเกี่ยวเนื่องกับโรคมะเร็ง
- ๓) การผ่าตัด/หัตถการเพื่อการรักษากรณีอุบัติเหตุ/ฉุกเฉิน
- ๔) การผ่าตัด/หัตถการที่ทำการรักษาแบบผู้ป่วยนอกได้
- ๕) การผ่าตัด/หัตถการที่ไม่ชัดเจนว่า อาจเข้าข่ายเป็นกรณี ๑- ๔ ได้

สรุปบัญชีรายการผ่าตัด/หัตถการ

กลุ่มโรค/การผ่าตัด	รายการหลัก	รายการย่อย
A. กลุ่มศัลยกรรมทั่วไป	๙	๒๐
B. กลุ่มออร์โธปิดิกส์	๕	๑๑
C. กลุ่มกุมารศัลยกรรม	๘	๙
D. กลุ่มสูติ-นรีเวชกรรม	๘	๑๓
E. กลุ่มทางเดินปัสสาวะ	๓	๘
F. กลุ่มโสต ศอ นาสิก	๔	๕
G. กลุ่มจักษุ	๔	๕
H. กลุ่มหัวใจและหลอดเลือด	๔	๔
I. กลุ่มศัลยกรรมประสาท	๑	๑
J. กลุ่มอื่นๆ	๑	๑
รวม	๔๗	๗๗

รหัส	รายการ
A	กลุ่มศัลยกรรมทั่วไป
A๐๑	การผ่าตัดนิ่วทางเดินน้ำดี A๐๑๑ การผ่าตัดถุงน้ำดีแบบเปิดช่องท้อง (Open Cholecystectomy) A๐๑๒ การผ่าตัดถุงน้ำดีแบบผ่านกล้อง (Laparoscopic Cholecystectomy) A๐๑๓ การต่อเชื่อมถุงน้ำดีหรือท่อน้ำดีเข้ากับลำไส้ (Anastomosis of gallbladder or bile duct) A๐๑๔ การผ่าสำรวจท่อน้ำดี (Explore CBD for relief obstruction) A๐๑๕ การตัดถุงน้ำดีรวมกับการผ่าสำรวจท่อน้ำดี (Open Cholecystectomy + Explore CBD) A๐๑๖ การตัดถุงน้ำดีรวมกับการต่อท่อน้ำดีเข้ากับลำไส้ (Open Cholecystectomy + Choledochenterostomy) A๐๑๗ การตัดถุงน้ำดีรวมกับการผ่าสำรวจท่อน้ำดีและการต่อท่อน้ำดีเข้ากับลำไส้ (Open Cholecystectomy + Explore CBD + Choledochenterostomy)
A๐๒	การผ่าตัดไส้เลื่อน (Herniorrhaphy) A๐๒๑ การผ่าตัดไส้เลื่อนข้างเดียว (Unilateral Repair of Hernia) A๐๒๒ การผ่าตัดไส้เลื่อน ๒ ข้าง (Bilateral Repair of Hernia)
A๐๓	A๐๓๐ การผ่าตัดริดสีดวงทวาร (Hemorrhoidectomy)
A๐๔	การผ่าตัดฝีคัณฑสูตร A๐๔๑ การผ่าระบายหนอง (Drainage of perianal abscess) A๐๔๒ การตัดโพรงฝีคัณฑสูตร (Anal Fistulotomy/Fistulectomy) A๐๔๓ การตัดหูรูดทวารหนัก (Anal sphincterotomy)
A๐๕	A๐๕๐ การผ่าตัดถุงน้ำลูกอัณฑะ (Hydrocelectomy)
A๐๖	A๐๖๐ การผ่าตัดหลอดเลือดอวัยวะโป่งพอง (Varicocelectomy)
A๐๗	A๐๗๐ การผ่าตัดเส้นเลือดขอดที่ขา (Ligation and stripping of Varicose veins of legs)
A๐๘	การผ่าตัดรักษาโรคแผลในกระเพาะ A๐๘๑ การตัดเส้นประสาทเลี้ยงกระเพาะ (Selective/Truncal vagotomy) A๐๘๒ การผ่าตัดหูรูดกระเพาะ (Pyloroplasty) A๐๘๓ การตัดเส้นประสาทเลี้ยงกระเพาะรวมกับการผ่าตัดหูรูดกระเพาะ (Selective/Truncal Vagotomy + Pyloroplasty)
A๐๙	A๐๙๐ การผ่าตัดปิดทวารเทียมที่ผนังหน้าท้อง (Colostomy Closure)
B	กลุ่มออร์โธปิดิกส์
B๐๑	การผ่าตัดข้อเข่า B๐๑๑ การผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่า (Total knee Replacement) B๐๑๒ การผ่าตัดกระดูกจัดแนวเข่าด้านบน (High tibial osteotomy) B๐๑๓ การผ่าตัดแก้ไขข้อเข่าเทียม (Revision of Knee replacement)
B๐๒	การผ่าตัดข้อสะโพก

รหัส	รายการ
	Bo๒๑ การผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพก (Total Hip Replacement) Bo๒๒ การผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกบางส่วน (Partial Hip Replacement) Bo๒๓ การผ่าตัดแก้ไขข้อสะโพกเทียม (Revision of Hip Replacement)
Bo๓	Bo๓๐ การผ่าตัดตรึงข้อเท้า (Arthrodesis of ankle joint)
Bo๔	การผ่าตัดย้ายเส้นเอ็น Bo๔๑ การผ่าตัดย้ายเส้นเอ็นที่แขน (Tendon transfer ; upper limb) Bo๔๒ การผ่าตัดย้ายเส้นเอ็นที่ขา (Tendon transfer ; lower limb)
Bo๕	การตัดขา,เท้า Bo๕๑ การตัดขา (Amputation of Knee) Bo๕๒ การตัดเท้า (Amputation of Foot)
C	กลุ่มกุมารศัลยกรรม
Co๑	Co๑๐ การผ่าตัดไส้เลื่อนในเด็ก (Herniorrhaphy, Herniotomy)
Co๒	Co๒๐ การผ่าตัดไส้เลื่อนที่สะดือ (Repair Umbilical Hernia)
Co๓	Co๓๐ การผ่าตัดซ่อมผนังหน้าท้อง (Repair of Abdominal wall ; Omphalocele/gastroschisis)
Co๔	Co๔๐ การผ่าตัดถุงน้ำลูกอัณฑะ (Hydrocelectomy)
Co๕	Co๕๐ การผ่าตัดอัณฑะค้าง (Surgery for undescended testis)
Co๖	การผ่าตัดลำไส้โป่งพองแต่กำเนิด (Hirschsprung's Disease) Co๖๑ การตัดชิ้นเนื้อลำไส้ตรงและสร้างทวารเทียมที่หน้าท้อง (Rectal Biopsy & Colostomy) Co๖๒ การต่อลำไส้ส่วนที่ปกติเข้ากับลำไส้ตรง (Pull Through operation)
Co๗	Co๗๐ การผ่าตัดท่อน้ำดีโป่งพอง (Choledochal cyst excision)
Co๘	การผ่าตัดลำไส้อุดตันแต่กำเนิด Co๘๑ การผ่าตัดหูดกระเพาะ (Pyloromyotomy)
D	กลุ่มสูติ-นรีเวชกรรม
Do๑	Do๑๐ การคลอดและการช่วยคลอด (Normal delivery, Vacuum/Forceps/Breech extraction) Do๑๑ การคลอดและการช่วยคลอด + การทำหมัน (Normal delivery, Vacuum/Forceps/Breech extraction+Tubal Resection/Tubal Ligation)
Do๒	Do๒๐ การผ่าตัดคลอด (Cesarean section) Do๒๑ การผ่าตัดคลอด + การทำหมัน (Cesarean section + Tubal Resection/Tubal Ligation)
Do๓	Do๓๐ การผ่าตัดทำหมันหญิง (Tubal Resection, Tubal Ligation)
Do๔	การตัดมดลูกทางช่องคลอด Do๔๑ การตัดมดลูกทางช่องคลอด (Open Vaginal hysterectomy) Do๔๒ การตัดมดลูกทางช่องคลอดด้วยกล้อง (Laparoscopic Vaginal hysterectomy)
Do๕	การผ่าตัดเนื้องอกมดลูก Do๕๑ การตัดเนื้องอกมดลูกแบบเปิด (Open Myomectomy)

รหัส	รายการ
	D๐๕๒ การตัดเนื้องอกมดลูกด้วยกล้อง (Laparoscopic Myomectomy)
D๐๖	การผ่าตัดถุงน้ำรังไข่ D๐๖๑ การผ่าตัดถุงน้ำรังไข่แบบเปิด (Open Ovarian Cystectomy) D๐๖๒ การผ่าตัดถุงน้ำรังไข่ด้วยกล้อง (Laparoscopic Ovarian Cystectomy)
D๔๘	D๔๘๐ เด็กแรกเกิดจากมารดาที่มาคลอดในโครงการฯ (เด็กปกติ)
D๔๙	D๔๙๐ เด็กแรกเกิดจากมารดาที่มาคลอดในโครงการฯ (เด็กป่วย)
E	กลุ่มทางเดินปัสสาวะ
E๐๑	การผ่าตัดนิ่วทางเดินปัสสาวะ E๐๑๑ การผ่าตัดนิ่วไต (Nephrolithotomy) E๐๑๒ การผ่าตัดขบนิ่วโดยเจาะผ่านผิวหนังและเนื้อไต (Percutaneous nephrolithotripsy; PCNL) E๐๑๓ การผ่าตัดนิ่วกรวยไต (Pyelolithotomy) E๐๑๔ การผ่าตัดนิ่วท่อไต (Ureterolithotomy) E๐๑๕ การขบนิ่วกระเพาะปัสสาวะ (Cystolitholapaxy) E๐๑๖ การนำนิ่วท่อไต/กรวยไตออกทางท่อปัสสาวะด้วยกล้อง (Transurethral removal of obstruction from ureter and renal pelvis; URS)
E๐๒	E๐๒๐ การผ่าตัดต่อมลูกหมากผ่านกล้อง (TURP)
E๐๓	E๐๓๐ การผ่าตัดรูรั่วระหว่างช่องคลอดและกระเพาะปัสสาวะ (Repair vesico-vaginal fistula)
F	กลุ่มโสต ศอ นาสิก
F๐๑	การผ่าตัดปากแหว่งเพดานโหว่ F๐๑๑ การผ่าตัดเพดานโหว่ (Cleft Palate repair) F๐๑๒ การผ่าตัดปากแหว่ง (Cleft Lip repair)
F๐๒	F๐๒๐ การผ่าตัดซ่อมเยื่อแก้วหู (Tympanoplasty)
F๐๓	F๐๓๐ การผ่าตัดโพรงอากาศข้างจมูก (Caldwell luc operation)
F๐๔	F๐๔๐ การผ่าตัดโพรงอากาศกกหู (Mastoidectomy)
G	กลุ่มจักษุ
G๐๑	การผ่าตัดต้อกระจก (Cataract Surgery) G๐๑๑ การผ่าตัดสลายต้อกระจกด้วยคลื่นเสียง (Phacoemulsification and aspiration of cataract; PE) G๐๑๒ การผ่าตัดต้อกระจกด้วยวิธีธรรมดา (Extracapsular cataract extraction ; ECCE)
G๐๒	G๐๒๐ การผ่าตัดต้อหิน (Glaucoma Surgery เช่น Trabeculectomy, Other scleral fistulizing procedure)
G๐๓	G๐๓๐ การผ่าตัดซ่อมจอประสาทตาลอก (Retinal detachment surgery เช่น PPV)
G๐๔	G๐๔๐ การผ่าตัดท่อน้ำตา (Dacryocystorhinstomy, DCR)
H	กลุ่มหัวใจและหลอดเลือด
H๐๑	H๐๑๐ การผ่าตัดเปลี่ยนเส้นเลือดหัวใจ (CABG)

รหัส	รายการ
Ho๒	Ho๒๐ การผ่าตัดลิ้นหัวใจแบบเปิด (Open Heart Valvuloplasty, Replacement of heart valve)
Ho๓	Ho๓๐ การผ่าตัดเส้นเลือดสำหรับการฟอกเลือดล่างไต (AV shunt, Graft)
Ho๔	Ho๔๐ การผ่าตัดหลอดเลือดแดงใหญ่โป่งพอง (Aortic Aneurysmorrhaphy)
I	(รหัสนี้ไม่ใช้กำหนดกลุ่มโรค)
J	กลุ่มศัลยกรรมประสาท
Jo๑	Jo๑๐ การผ่าตัดกลุ่มเส้นเลือดผิดปกติในสมอง (AVM Resection)
Z	กลุ่มอื่นๆ
Zo๑	Zo๑๐ การภาวะแทรกซ้อนโดยตรงจากการรักษาครั้งก่อน

โรคและข้อบ่งชี้

A๐๑ การผ่าตัดถุงน้ำดีและทางเดินน้ำดี (Operations on gallbladder and biliary tract)

โรค นิ่วในทางเดินน้ำดี (GALLSTONE or BILIARY STONE)

นิ่วในถุงน้ำดี คือ ภาวะที่มีการตกตะกอนของสารในน้ำดี จนกลายเป็นก้อนนิ่วอยู่ภายในถุงน้ำดี ซึ่งก้อนนิ่วที่เกิดขึ้นนี้มีขนาดแตกต่างกันได้ในผู้ป่วยแต่ละคน (บางคนเป็นเม็ดเล็กเท่าเม็ดทราย แต่บางคนเป็นเม็ดขนาดใหญ่เท่าลูกปิงปอง) และผู้ป่วยบางคนอาจมีแค่เม็ดเดียว แต่บางคนก็มีนิ่วหลายเม็ดพร้อมกัน

ผู้ป่วยส่วนใหญ่ที่เป็นโรคนี้นี้มักจะไม่แสดงอาการอะไร แต่ตรวจเจอโดยบังเอิญจากการตรวจร่างกายประจำปี แต่ผู้ป่วยในกลุ่มนี้จะมีโอกาสแสดงอาการออกมาได้มากขึ้นตามระยะเวลาที่ผ่านมา (มีผู้ป่วยที่ไม่แสดงอาการกลายเป็นเกิดการเพิ่มขึ้น ประมาณ ๓% ต่อปี)

ผู้ป่วยโรคนี้จะแสดงอาการออกมาให้เห็นได้ ๓ แบบ คือ

๑. มีอาการปวดท้องบริเวณด้านขวาบนหรือรู้สึกท้องอืด หลังจากกินอาหาร โดยเฉพาะหลังกินอาหารมันๆ หรืออาหารมื้อใหญ่ โดยอาการปวดไม่รุนแรงมากและสามารถหายได้เอง หลังจากอาหารย่อยเสร็จแล้ว
๒. มีอาการปวดที่เกิดจากนิ่วไปอุดตันในท่อน้ำดีทันที ทำให้ผู้ป่วยมีอาการปวดท้องแบบตื้อๆ ที่ด้านขวาบน ความรุนแรงปานกลางถึงมาก อาการปวดอาจร้าวไปสะบักขวาหรือลิ้นปี่ จะปวดอยู่นานประมาณ ๑-๕ ชั่วโมง จากนั้นจะหายเอง
๓. อาการจากการเกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ถุงน้ำดีอักเสบ ทำให้มีไข้สูง ปวดท้อง ตัวเหลืองตาเหลือง

ผู้ที่ตรวจพบนิ่วในถุงน้ำดีที่ไม่มีอาการ ไม่มีข้อบ่งชี้ว่าจะต้องผ่าตัด เพียงแต่ให้คำแนะนำถึงข้อแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น โดยยังไม่ต้องให้การรักษาใด ๆ ยกเว้นในกรณีผู้ป่วยบางกลุ่ม เช่น ผู้ป่วยที่มีโรคเบาหวาน โรคไตวายเรื้อรัง โรคหัวใจและหลอดเลือด เป็นต้น ซึ่งในกรณีเช่นนั้น หากมีการอักเสบถุงน้ำดีเกิดขึ้น และต้องผ่าตัดฉุกเฉิน จะทำให้มีโอกาสเสี่ยงอันตรายมากขึ้น

ข้อบ่งชี้ในการผ่าตัด

๑. มีอาการแสดงของนิ่วและภาวะแทรกซ้อน
๒. นิ่วขนาดใหญ่กว่า ๑ ซม.
๓. นิ่วจำนวนมาก
๔. ผู้ป่วยนิ่วที่ไม่มีอาการแต่มีภาวะเสี่ยงสูง เช่น มีโรคเรื้อรัง

A๐๒ การผ่าตัดไส้เลื่อน (Herniorrhaphy)

โรค ไส้เลื่อน (Hernia)

ไส้เลื่อน หมายถึง ภาวะที่มีลำไส้บางส่วนไหลเลื่อนออกมาตั้งอยู่ที่ผนังหน้าท้อง ทำให้เห็นเป็นก้อนบวมตรงบริเวณใดบริเวณหนึ่งของผนังหน้าท้อง ไส้เลื่อน มีหลายชนิด ซึ่งจะมีการแสดงภาวะแทรกซ้อน และการรักษาแตกต่างกันไปขึ้นกับตำแหน่งที่เป็น

ไส้เลื่อนส่วนใหญ่จะเห็นเป็นก้อนตุงตรงผนังหน้าท้องหรือขาหนีบ ซึ่งจะบวมๆ ยุบๆ (โผล่ๆ ผลุบๆ) มักจะไม่มีอาการเจ็บปวดแต่อย่างใด แต่ถ้าปล่อยให้เกิดการติดคา ไม่ยุบก็อาจเกิดอันตรายร้ายแรงได้

ไส้เลื่อน เกิดจากผนังหน้าท้องบางจุดมีความอ่อนแอ (หย่อน) ผิดปกติ ส่วนมากเป็นความผิดปกติที่เป็นมาแต่กำเนิด ทำให้ลำไส้ที่อยู่ข้างใต้ไหลเลื่อนทะลักเข้าไปในบริเวณนั้น เห็นเป็นก้อนตุง ส่วนน้อยที่เป็นความผิดปกติที่เกิดขึ้นภายหลัง (เช่น แผลผ่าตัดที่หน้าท้อง)

ไส้เลื่อนมี อยู่หลายชนิด ที่พบบ่อยได้แก่

ไส้เลื่อนที่ขาหนีบ (Inguinal hernia) ผู้ป่วยจะสังเกตเห็นมีก้อนตุงที่บริเวณขาหนีบหรือถุงอัณฑะ ซึ่งจะเห็นชัดขณะลุกขึ้นยืน หรือเวลายกของหนัก ไอ จาม หรือเบ่งถ่าย เวลานอนหงายก้อนจะยุบหายไป เมื่อคลำดูจะพบว่าก้อนมีลักษณะนุ่มๆ โดยไม่มีอาการเจ็บปวด

อาการมีก้อนตุงโผล่ๆ ผลุบๆ แบบนี้มักจะเป็นอยู่เนืองๆ เป็นแรมปี สิบๆ ปีหรือตลอดชีวิต แต่ถ้ามีภาวะไส้เลื่อนติดคาอยู่ที่ผนังหน้าท้อง ก็จะกลายเป็นก้อนตุงไม่ยุบหาย และจะมีอาการเจ็บปวดที่ท้อง ปวดท้องอาเจียนตามมาซึ่งถือว่าเป็นภาวะแทรกซ้อนของไส้เลื่อน

ไส้เลื่อนที่เกิดหลังผ่าตัด (Incisional hernia) เป็นไส้เลื่อนที่เกิดหลังได้รับการผ่าตัดช่องท้อง เมื่อแผลหายแล้วผนังหน้าท้องในบริเวณผ่าตัดเกิดหย่อนกว่าปกติทำให้ลำไส้ไหลทะลักเป็นก้อนโป่งที่บริเวณนั้นก่อนผ่าตัดผู้ป่วยไม่มีก้อนตุงที่หน้าท้อง แต่หลังผ่าตัด (อาจนานเป็นแรมเดือน หรือแรมปี) ต่อมาก็พบว่าบริเวณใกล้ๆ รอบแผลผ่าตัด จะมีก้อนตุงขนาดใหญ่ ไม่มีอาการเจ็บปวด โดยเฉพาะจะเห็นชัดในท่ายืนหรือนั่ง แต่เวลานอนก้อนจะเล็กลงหรือยุบลง

ข้อบ่งชี้ในการผ่าตัด

๑. มีอาการปวดมากหรือบ่อย
๒. มีผลกระทบกับการทำงานหรือความเป็นอยู่
๓. เสี่ยงต่อภาวะไส้เลื่อนติดคา (Impending incarceration)
๔. รักษาโดยการไม่ผ่าตัดแล้วไม่ดีขึ้น (Failure Conservative Treatment)

A๐๓ การผ่าตัดริดสีดวงทวาร (Hemorrhoidectomy)

โรค ริดสีดวงทวารหนัก (Hemorrhoid)

ริดสีดวงทวารแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ ริดสีดวงภายใน และริดสีดวงภายนอก

ริดสีดวงภายใน คือเนื้อเยื่อของทวารหนักที่อยู่สูงกว่าdentate line เลื่อนตัวลงมาทางปากทวารหนักทำให้เกิดอาการเลือดออก แบ่งตามความรุนแรงเป็น ๔ ระยะ คือ

ระยะที่ ๑ ริดสีดวงอยู่เหนือ dentate line และไม่ยื่นออกมานอกขอบทวาร

ระยะที่ ๒ ริดสีดวงยื่นออกมานอกขอบทวาร ขณะถ่ายอุจจาระและเลื่อนกลับเข้าไปในทวารหนักหลังถ่ายอุจจาระ

ระยะที่ ๓ ริดสีดวงยื่นออกนอกขอบทวาร ขณะถ่ายอุจจาระ และหลังถ่ายอุจจาระต้องดันกลับเข้าไปในทวารหนัก

ระยะที่ ๔ ริดสีดวงยื่นออกนอกทวารหนักตลอดเวลา

ริดสีดวงภายนอก คือเนื้อเยื่อที่อยู่ใต้ dentate line ยึดออกเป็นติ่งเนื้อ

ริดสีดวงทวารภายในและภายนอกจะเกิดร่วมกันได้บ่อยครั้ง ทั้งนี้การรักษามุ่งเพื่อบรรเทาอาการ และไม่จำเป็นต้องขจัดหัวริดสีดวงทวารที่มีอยู่ทั้งหมด

การวินิจฉัย

๑. ประวัติและอาการแสดงของโรค

๑.๑ มีเลือดแดงสดหยดออกมาหรือพุ่งออกมาขณะเบ่งถ่าย หรือหลังถ่ายอุจจาระจำนวนแต่ละครั้งไม่มากนัก ไม่มีอาการปวดหรือแสบขอบทวาร

๑.๑ มีก้อนเนื้อปลิ้นจากภายในขณะเบ่งถ่ายอุจจาระ และยุบกลับเข้าไปเมื่อหยุดเบ่ง เมื่อเป็นมากต้องดันจึงจะกลับเข้าไป และขั้นสุดท้ายอาจย้อยอยู่ภายนอกตลอดเวลา

๒. การตรวจร่างกาย การวินิจฉัยโรคที่แน่นอนต้องมีการตรวจทางทวารหนัก ซึ่งประกอบด้วย

๒.๑ ตรวจดูขอบทวารหนัก ส่วนใหญ่จะปกติ หรือ อาจเห็นริดสีดวงทวารหนักยื่นออกมา

๒.๒ การตรวจด้วยกล้องส่องทวารหนัก (anoscope) จะตรวจพบหัวริดสีดวงภายในได้ชัดเจน

ข้อบ่งชี้ในการผ่าตัด

๑. มีเลือดออก (Bleeding)

๒. ปวด (pain)

๓. ริดสีดวงอักเสบ (strangulated hemorrhoid, thrombosed hemorrhoid)

๔. เป็นๆหายๆ (recurrence)

๕. ริดสีดวงทวารระยะที่ ๓ และระยะที่ ๔

A๐๔ การผ่าตัดฝีคัณฑสูตร

(Drainage of perianal abscess, Anal Fistulotomy Fistulectomy, anal sphincterotomy)

โรค ฝีคัณฑสูตรเฉียบพลัน, ฝีคัณฑสูตรเรื้อรัง (anorectal abscess, fistula in ano)

ฝีคัณฑสูตรเฉียบพลัน ขอบทวารหนัก/แก้มก้นด้านใน บวมและเจ็บ ปวดในทวารหนัก

ตลอดเวลา ปวดมากตอนเบ่งถ่าย มีไข้ร่วมด้วย

ฝีคัณฑสูตรเรื้อรัง มีตุ่มที่ขอบทวารหนัก คัน ๆ เจ็บ ๆ มีน้ำเหลืองซึม บางครั้งอักเสบบวมแดงและมีหนองออก เป็น ๆ หาย ๆ อาจมีประวัติฝีคัณฑสูตรเฉียบพลันนำมาก่อน

ข้อบ่งชี้ที่จำเป็นต้องได้รับการผ่าตัด

๑. ปวดมาก (severe pain)
๒. การรักษาด้วยยาไม่ได้ผล (Failure medical treatment)
๓. รอยปริแยกเรื้อรังที่ช่องทวารหนัก (Chronic anal fissure)

A๐๕ การผ่าตัดถุงน้ำลูกอัณฑะ (Hydrocelectomy)

โรค ถุงน้ำลูกอัณฑะ (Hydrocele)

คือ ภาวะที่มีการสะสมของน้ำอยู่รอบลูกอัณฑะภายในถุงอัณฑะ ทำให้ถุงอัณฑะโป่งพองออกมา โรคถุงน้ำลูกอัณฑะเป็นโรคที่ไม่อันตรายและส่วนใหญ่จะหายได้เองโดยไม่ต้องทำการรักษา

การวินิจฉัย

ประวัติ : ผู้ป่วยจะมาด้วยถุงอัณฑะโป่งพอง ๑-๒ ข้าง โดยไม่มีอาการเจ็บมักจะเคลื่อนที่ได้ดีกว่าโรคไส้เลื่อน ไม่สามารถดันให้กลับเข้าไปในช่องท้องได้เหมือนโรคไส้เลื่อน อาจมีอาการแน่นหรือหนักในถุงอัณฑะได้

ตรวจร่างกาย พบถุงอัณฑะโตขึ้น, ก้อนที่ถุงอัณฑะมีลักษณะนุ่ม, คลำเหนือก้อนได้ เพราะก้อนไม่ได้ต่อออกมาจากในช่องท้องเหมือนโรคไส้เลื่อน เมื่อส่องไฟที่ก้อน (transillumination test) จะมีการเรืองแสงได้ เป็นลักษณะที่ค่อนข้างเฉพาะเจาะจงกับโรคนี้

ข้อบ่งชี้ในการผ่าตัด

โรคถุงน้ำลูกอัณฑะในผู้ใหญ่ ส่วนใหญ่สามารถหายได้เอง จะทำการผ่าตัดเอาถุงน้ำออกก็ต่อเมื่อ

๑. ถุงน้ำมีขนาดใหญ่จนทำให้ผู้ป่วยเกิดอาการแน่นหรือหนักๆ ที่ถุงอัณฑะมาก
๒. ถุงน้ำมีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ

A๐๖ การผ่าตัดหลอดเลือดอั้นทะขอ (Varicocele, High ligation of varicocele)

โรค หลอดเลือดอั้นทะขอ (Varicocele)

เส้นเลือดดำเป็นเส้นเลือดที่รับเลือดกลับเข้าสู่หัวใจ ปกติจะไม่โป่งพอง แต่ถ้าเกิดโรคที่หลอดเลือดหรือลิ้นของหลอดเลือดทำให้เลือดคั่งในหลอดเลือด

หลอดเลือดอั้นทะขอ คือ เส้นเลือดดำที่อั้นทะมีเลือดมาคั่งทำให้หลอดเลือดโป่งพอง ขดตัวเหมือนตัวหนอนอยู่เหนือลูกอั้นทะ ผู้ป่วยจะสังเกตเห็นถุงอั้นทะโตข้างหนึ่ง คลำดูมีลักษณะหยุ่น ๆ นุ่ม ๆ และมีสีคล้ำแบบหลอดเลือดดำ เมื่อนอนลงอาจยุบลงได้ อาจทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นไส้เลื่อน ส่วนมากจะไม่มีอาการอะไร บางคนอาจรู้สึกปวดหน่วง ๆ โดยเฉพาะเวลาอากาศร้อน หรือหลังออกกำลังกาย ถ้าไม่มีอาการอะไร ก็ไม่ต้องให้การรักษาแต่อย่างใด บางคนอาจหายได้เอง

ข้อบ่งชี้ในการผ่าตัด

๑. มีอาการปวดบริเวณอั้นทะ
 ๒. มีการเบียดลูกอั้นทะ จนทำให้ขนาดลูกอั้นทะทั้งสองข้างต่างกัน > ๒๐%
 ๓. มีการผลิตเชื้ออสุจิผิดปกติ
-

A๐๗ การผ่าตัดเส้นเลือดขอที่ขา (Venous stripping and ligation)

โรค เส้นเลือดขอ (varicose vein)

เส้นเลือดดำเป็นเส้นเลือดที่รับเลือดกลับเข้าสู่หัวใจ ปกติจะไม่โป่งพอง แต่ถ้าเกิดโรคที่หลอดเลือดหรือลิ้นของหลอดเลือดทำให้เลือดคั่งในหลอดเลือด

เส้นเลือดขอที่ขา คือ เส้นเลือดดำที่ขามีเลือดมาคั่งทำให้หลอดเลือดโป่งพอง และมักจะมีอาการหนักเท้า คันเท้า รายที่เป็นมากอาจจะมีแผลที่เท้า

ข้อบ่งชี้ในการผ่าตัด

๑. มีอาการปวดมาก(severe pain) บวม
 ๒. มีโรคแทรกซ้อนจากเส้นเลือดขอ เช่น เกิดผื่น แผล หรือเลือดออก
 ๓. โรคเป็นมากขึ้นเรื่อยๆ (Progressive or uncontrolled varicose)
-